

DSOG

bladet

Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Formandens klumme 3
Meddelelser fra redaktøren 4
DSOG's bestyrelse 6

Artikler og debat

Fra Historisk Arbejdsgruppe 10
Medicinhistorisk Quiz 12
Fjortende afsnit af den Saxtorphske samlings historie 13
Kongresspresidentet Knut Hordnes 16

DSOG-information

DSOGs novembermøde 18
Information fra EXPU-udvalget 19

DFKO

Nyt fra DFKO 20

FYGO

Formandens klumme 22
FYGO kursus: Onkologisk Gynækologi 22
FYGO kursus: Præmenopausal Blødning 24
FYGO kursistkursus: Speciallæge – og hvad så? 25

5

Oktober 2011 • Årgang 32

Formandens klumme

I august afviklede DSOG's bestyrelse det årlige strategiseminar. Vores fokus område var dimensionering i specialet. Prognosegruppen, repræsenteret ved Marie Storkholm, fremlagde det omfattende indsamlede talmateriale, hvilket bestyrelsen efterfølgende arbejdede hårdt med at fortolke, og omsætte i en dimensioneringsstrategi.

Det er ikke en enkel opgave. Der er en del "hard core" facts, men der er også en masse vanskeligt kvantificerb ? Hvor mange vil ønske deltidsansættelse? Hvordan bliver udviklingen i antallet af praktiserende speciallæger? Har det betydning at der er flere kvinder i specialet, og at speciallægerne bliver yngre? Hvor kommer fremtidens pensionsalder til at ligge, og går vi så på pension dér, osv. osv. Det gode ved den slags vanskelige processer er imidlertid, at man som sidegevinst kommer vidt omkring i hele specialet. Vi har fået tematiseret en del områder, som vi har lyst til at fordybe os i fremover, for at sikre den fortsatte udvikling i specialet, fagligt såvel som menneskeligt.

I forsommeren blev midlerne fra Regionernes Udviklingspulje for Klinisk Kvalitet udmøntet.

HYSKO-databasen blev nedlagt, flere af de øvrige af vore databaser blev beskåret betragteligt, og ønsket om at oprette to nye: section-databasen og endometriose-databasen blev afslået.

Man må frygte at det er et signal om hvad der venter i fremtiden. Puljemidlerne er et rammebudget, og således en lagkage af fikseret størrelse, hvor kun antallet af stykker, og stykkernes størrelse kan varieres. Vi står, specialets størrelse taget i betragtning, for et markant antal databaser. Når man også ved, at der (endnu) ikke findes databaser på store områder som fx traumatologi og præhospitalområdet, må man frygte for vores (og andre) databasers eksistensgrundlag.

DSOG er blevet kontaktet af Regionernes

Kliniske Kvalitetsudviklingsprogram (RKKP), som har øje for problemstillingen. De vil gerne prøve at imødegå nogle af udfordringerne ved at udvikle en ny model for database arbejdet. Med baggrund i vores renommé som et velfungerende selskab, med velfungerende nationale kliniske retningslinjer, har de spurgt om vi evt. ville være interesserede i at indgå i arbejdet. Vi diskuterer det i bestyrelsen i øjeblikket, og vi får sikkert også brug for jeres input, fx ved et nationalt møde. Det kommer I til at høre mere om.

Vi er i skrivende stund midt i processen med at gennemgå de mange spændende tal fra efteruddannelses-enqueten. Når dette læses, har vi sikkert publiceret de første nøgletal, og forhåbentlig er vi godt i gang med at arbejde videre med området. Endnu engang tak til alle ildsjæle der lægger kræfter i dette, og også til de som vi kommer til at trække på i fremtiden!

Efterårsmødet i år tegner godt. Efteruddannelses udvalget har sammensat fredagens program med fokus på dels SSRI og graviditet, dels hormonbehandling og cancer. Lørdagens program står FYGO for, og det handler om kirurgisk træning. Se nærmere inde i bladet, og lad jer endeligt friste! Vi håber på stort fremmøde både til det flotte faglige program, og til fredag aftens brag af middag og bal.

Charlotte Hasselholt Søgaard

Formand, DSOG

Meddelelser fra redaktøren

Deadlines og udgivelsesdatoer for medlemsbladet i 2011:

1. november/7. december

Husk at bladet kun kommer 6 gange årligt, og vær opmærksom på forholdet mellem deadline og udgivelsesdato.

Da kalenderen findes opdateret på DSOGs hjemmeside, bliver den ikke længere udgivet i trykt form.

DSOGs hjemmeside: www.dsog.dk

Indlæg sendes på e-mail til:

Lise Lotte Torvin Andersen
Organisatorisk sekretær DSOG
Overlæge Gynækologisk-obstetrisk
afdeling D, Odense Universitetshospital
E-mail: ll.torvin@dadlnet.dk
Annoncer sendes til: forlaget@dadl.dk

DSOG er medlemsblad for Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi

Ansvarlig redaktør i henhold til presseloven: Lise Lotte Torvin Andersen

ISSN: 1602-5385

Design og grafisk produktion:
Lægeforeningens forlag

Annoncer: Lægeforeningens forlag
Annonceafdelingen, Tina Sperling
Telefon: 35 44 83 09. E-mail: ts@dadl.dk

Tryk: Scanprint a/s, Viby J

DSOG's bestyrelse

Formand

Charlotte Hasselholt Søgaard, Overlæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling Y
Århus Universitetshospital, Skejby
Brendstrupgårdsvej 100, 8200 Århus
Telefon: 89 49 63 07
Privat: Hyldevej 5, 8240 Risskov
Telefon: 86 21 70 21 Mobil: +45 29 61 95 21
E-mail: charsoeg@rm.dk

Næstformand

Kresten Rubeck Petersen Overlæge, dr.med.
Gynækologisk-Obstetrisk Afdeling D
Odense Universitetshospital,
Sdr.Boulevard 29, 5000 Odense C
Telefon: 65 41 23 20 eller 29 64 71 97
E-mail: kresten.rubeck.petersen@
ouh.regionsyddanmark.dk

Organisatorisk sekretær

Lise Lotte Torvin Andersen, Overlæge
Gynækologisk-obstetrisk afdeling D
Odense Universitetshospital,
Sdr.Boulevard 29, 5000 Odense C
Telefon: 65 41 23 12
Privat: Engvej 64, 5230 Odense C
Telefon: 65 91 26 91 Mobil: +45 20 16 19 24
E-mail: ll.torvin@dadlnet.dk

Kasserer

Kristina Renault, Afdelingslæge.
Gynækologisk-obstetrisk afdeling 537,
Hvidovre Hospital,
Kettegårds Alle 30, 2650 Hvidovre
Privat: Fodbygårdsvej 4, 4700 Næstved
Telefon: 20 25 06 77
Email: krenault@dadlnet.dk
*Bilag for rejsefefusion mv. bedes sendt til
hjemadressen*

Videnskabelig sekretær

Anette Tønnes Pedersen, Overlæge, ph.d.
Gynækologisk-obstetrisk Klinik
Rigshospitalet, Juliane Marie Centret,

Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
Telefon: 35 45 89 34
Privat: Solhøjpark 19, 3520 Farum
Telefon: 44 99 18 34 Mobil: 26 70 18 34
E-mail: atp@dadlnet.dk

Bestyrelsesmedlem (DFKO)

Charlotte Floridon, Speciallæge ph.D
Gynækologisk Klinik, Middelfart
www.drlund.dk
Odensevej 25, 5500 Middelfart
Telefon: 40 93 45 21
E-mail: floridon@yahoo.com

Bestyrelsesmedlem

Elise Hoffmann Munk Nielsen, Reservelæge
Gynækologisk Obstetrisk afd. Roskilde Sygehus
Roskilde Køgevej 7, 4000 Roskilde sygehus
Telefon: 46 32 32 00
Privat: Nørrebrogade 164 a 5. sal 2200 KBH N.
Telefon: 20 25 20 17
E-mail: Elisehoffmann@gmail.cm

Formand for FYGO

Marie Storkholm

Reservelæge

Gynækologisk Obstetrisk Afdeling
Århus Universitetshospital, Skejby
Brendstrupgårdsvej 100, 8200 Århus N
Telefon: 89 49 63 80
Privat: Ny Munkegade 66 8000 Århus C
Telefon: 61 26 38 49
E-mail: mariestorkholm@mac.com

Formand for DFKO

Flemming Sørensen , Speciallæge
Greve midtby Center 14 G, 2670 Greve
Telefon: 43 60 19 21
Privat: Knæhøj 1, 4000 Roskilde
Telefon: 25 88 69 96
E-mail: flemming@flemso.dk

Formand for undervisningsudvalget

Ellen Løkkegaard, afd.læge, ph.d
Gynækologisk-obstetrisk afd. Hillerød Hospital

Dyrehavevej 29 3400 Hillerød
Telefon: 48 29 62 49
E-mail: ecl@hih.regionh.dk
Privat: Damsholtevej 1 2970 Hørsholm
Telefon: 30 31 65 71
E-mail: loekkegaard@dadlnet.dk

Formand for efteruddannelsesudvalget

Ali Shokouh-Amiri
Gynækologisk & Obstetrisk afdeling G
Sygehus Sønderjylland, Sønderborg
Sydvang 1, 6400 Sønderborg
Telefon: 88 73 67 12
Privat: Lysvang 25, 6400 Sønderborg
Telefon: 50 45 27 72
E-mail: shokouhamiri_ali@yahoo.com

Webmaster

Peter Secher, Overlæge
Gynækologisk-obstetrisk afdeling,
Ålborg Sygehus Nord, Reberbahngade,
9000 Ålborg
Telefon: 99 32 28 34
Privat: Espedalen 31, 8240 Risskov
Telefon: +45 61 30 13 62
E-mail: secher@dadlnet.dk

Bryggen - World heritage site

IMPORTANT DATES:

Deadline for Abstract Submission: **15 February 2012**
Deadline for low registration fee: **1 March 2012**

FOR UPDATES SEE: www.nfog2012.no

Organising Committee:

Knut Hordnes, President	Jørg Kessler
Susanne Albrechtsen	Mette Løkeland
Espen Gubberud	Ferenc Macsali
Kristina Johannessen	Helga Salvesen

Contact:

e-mail: knut.hordnes@uib.no Web: www.nfog2012.no

Congress Secretariat:

CIC Congress • Incentives • Conferences
P.O.Box 5123 Majorstuen, N-0302 OSLO
Tel.: +47 22591980
Fax: +47 22591981
e-mail: monica@cic.as or cathrine@cic.as Web: www.cic.as

THE 38TH NORDIC CONGRESS OF OBSTETRICS AND GYNECOLOGY

in Grieghallen, Bergen, Norway
17-19 June 2012 - Preliminary Program

Dear Colleagues!

Welcome to the 38th NFOG Congress in Bergen next June. The preliminary program is outlined here - further details and updates are presented on the web - see the NFOG website or go directly to www.nfog2012.no.

FREE COMMUNICATIONS: Four sessions of oral presentations, and posters. These are all a very important part of the Scientific Program and we encourage you to send your abstract.

VENUE: Grieghallen in the center of Bergen. Grieghallen is a highly professional conference center and has hosted many great national and international events.

ACCOMODATION: The congress hotels are located nearby in the city center and thus within easy walking distance from the congress venue. They are also close to the UNESCO world heritage listed old town center with its Hanseatic architecture and wharf.

SOCIAL PROGRAM: Get-together! Speakers dinner. Gala dinner!

REMEMBER: The Nordic congresses are the preeminent meeting places for all colleagues. Meet old and make new friends from within the Nordic countries, and also from the world outside. We look forward to see you!

Yours sincerely

KNUT HORDNES

President of the NFOG 2012 Congress

38TH NORDIC
CONGRESS
OF OBSTETRICS
AND GYNECOLOGY

Norsk gynekologisk
forening
DEN NORSKE LEGEFORENING

OLYMPUS
Your Vision, Our Future

 Bayer HealthCare

AmniSure
The only PROM test endorsed
by EAPM 2010
www.vitaflo.net

Part of the Novartis Group

Program

Saturday June 16 – Precourses

Workshop on fetal growth assessment and obstetric Doppler ultrasound (*Kiserud*)

Skills of vaginal delivery (*Albrechtsen*)

Perineal repair (*Sultan*)

Intrapartum fetal surveillance (*Kessler*)

All these hormones..... Workshop in gynecologic endocrinology (*Moen*)

Scientific writing and publishing (*Geirsson*)

Continuous education of specialists in the Nordic countries (*NFOG*)

More..

Sunday June 17–Tuesday June 19 – Main program

SESSION	SELECTED LECTURES (MORE TO COME!)
Opening ceremony and opening lecture	Ethics In Human Reproduction and Women's, <i>Health Gamal Serour, FIGO president (Egypt)</i>
Maternal health in global perspective	Reproduction: evolutionary and lifecourse perspectives, <i>Mark Hanson (GB)</i> Reproductive changes over generations, <i>Thorkild Tylleskjær (N)</i>
The impact of practical skills in vaginal delivery in modern obstetrics	How to regain lost skills. The Canadian model for revitalization of vaginal breech delivery, <i>Andrew Kotaska (Can)</i> Practical skills in obstetrics
Pregnancy – more than nine months of a woman's life	Cancer and pregnancy, <i>Fredrik Amant (Belgium)</i> The impact of pregnancy complications on maternal and fetal health
Cesarean section – the joker in modern obstetrics?	Cesarean section- maternal consequences
The perineum in modern obstetrics - still a challenge?	Perineal injury – prevention and repair, <i>Sultan (UK)</i>
Fetal growth restriction and preeclampsia – potential of Doppler ultrasound in screening, diagnosis and prediction of long-term outcome	1st trimester Doppler ultrasound as a predictor of adverse pregnancy outcome, <i>Nerea Maiz (Spain)</i> Management of fetal growth restriction - does umbilical artery Doppler tell us the whole truth? <i>Torvid Kiserud (N)</i> Impact of fetal circulatory compromise on adolescent and adult health, <i>Jana Brodzki (S)</i>
Psychological wellbeing during pregnancy and postpartum	Psychiatric conditions in pregnancy and postpartum, <i>Jan Øistein Berle (N)</i> Fear of childbirth - does it affect mode of delivery. Results from a six country study, <i>Elsalena Ryding (S)</i> Mental distress and life events during pregnancy, <i>Berit Schei (N)</i> Treating fear of childbirth, <i>Terhi Saisto (F)</i>
The continuing challenges in maternal health in the developing world	Abortion and maternal health globally, <i>Ann Furedi (UK)</i> Obstetric fistula – causes and consequences, <i>Mulu Muleta (Ethiopia)</i> Maternal near miss incidents, <i>Mattias Rööst (S)</i> Implementing ALSO in an african setting, <i>Bjarke Lund Sorensen (DK)</i>
Personalized in endometrial carcinoma – who should be referred to specialized units?	Treatment strategies <i>Frederic Amant (B)</i>
Living beyond cancer therapy – time for a change?	What is the standard for follow-up after treatment for gynecologic cancer, <i>Helga Salvesen (N)</i> The value of gynecologic cancer follow-up: evidence-based ignorance? <i>Ole Mogensen (DK)</i>
Abortion practice in transition from surgery to medication	The Nordic approach, <i>Kristina Gemzell-Danielsson (S)</i> Abortion and risk of mental disorders, <i>Ø. Lidegaard (DK)</i> Medical abortion at 9-12 weeks
Pelvic floor - function and dysfunction	Surgery for urinary incontinence during 40 years, <i>Carl Gustav Nilsson (F)</i> Reasons for and treatment of surgical complications with alloplastic slings, <i>Eckhard Petri (DE)</i> Laparoscopic urogynecology: past or future? use of robotics? <i>Søren Brastrøm (DK)</i> The prolapsed uterus: preserve or remove? How to suspend?
Reproductive technology: from basics to baby	The oocyte, the embryo and the child: epigenetic aspects of assisted reproduction, <i>Arne Sunde (N)</i> eSET and multiple births - trends When is the ovary no good? Prediction of ovarian reserve Fetal and maternal outcome after assisted reproduction in the Nordic countries - NFOG Collaborative project
Life time perspective in the treatment of endometriosis	Endometriosis in different ages <i>Mette Moen (N)</i>
Disorders of the fetomaternal immune system – strategies for prevention	Foetal and neonatal alloimmune thrombocytopenia (FNAIT) – immunological basis and prevention, <i>Heidi Tiller (N)</i> A new targeted antenatal D immunisation prevention programme in Denmark, <i>Finn Stener Jørgensen (DK)</i>

PHOTO: BERGEN REISELIVSLAG

Fra Historisk Arbejdsgruppe

Quizzerne i sidste nummer af DSOG-bladet var da vist svære. I hvert fald var der ikke så mange rigtige løsninger, som der plejer at være.

Resultatet af lodtrækningen gav følgende vindere: Henning Kvist Poulsen, Jørgen G. Berthelsen og Torur Dalsgaard.

Vinderne har naturligvis fået tilsendt den velfortjente bogpræmie.

Løsning på Quiz nr. 11 DSOG-bladet nr. 4, 2011

Over den nederste del af ryggen ses en rhombeformet indsænkning i overfladerelieffet ved normal knoglebygning. Figuren afgrænses opad til af processus spinosus på 5. lumbalhvirvel, til siderne af spina iliaca posterior superior på de to hoftekammer og nedadtil af spidsen af os sacrum.

Ved abnormiteter i bækkenet kan figuren ændre sig, og det har man tidligere anvendt prognostisk ved undersøgelse af den fødende. Samtidig har rhomben været udgangspunkt for måling af afstanden mellem rhomben og symfysens forkant ved hjælp af Baudelocques bækkenmåler. Hensigten har været at få et mål for bækkenets rumlighed for på den måde at vurdere kvindens mulighed for at føde vaginalt.

I dag er både vurderingen af figuren ved undersøgelse af gravide og målingen af bækkenet ved hjælp af Baudelocques bækkenmåler forlængst obsolet.

Den rhombeformede figur, der kan ses aftegnet på den nederste del af ryggen, har navn efter Gustav Adolf Michaelis. Han beskrev den i sit værk *Das Enge Becken*, som blev skrevet færdigt og udgivet i 1851 - tre år efter, at Michaelis var død. Bogen blev udgivet af Carl Litzmann, som havde været ven med Michaelis. Og i dag står den som et af hovedværkerne inden for den obstetriske litteratur.

Gustav Adolf Michaelis blev født den 9. juli 1798 i Hamborg, hvor faderen var praktiserende læge. Men da faderen døde meget tidligt, voksede den unge Michaelis op i Kiel hos en onkel, der var professor medicin ved Kiels Universitet og leder af jordemodderskolen samme sted.

Michaelis blev læge fra universitetet i Göttingen i 1820, og herefter lå det i luften, at han skulle efterfølge onklen som leder af jordemodderskolen i Kiel. Han fortsatte sine postgraduate studier i Paris, inden han i 1823 vendte tilbage til den by, hvor han var vokset op. Her praktiserede han som læge og assisterede samtidig sin onkel på hospitalet.

I 1836 blev han udnævnt til stadsfysikus i Kiel; samtidig efterfulgte han sin onkel som leder af den gynækologiske afdeling ved hospitalet i Kiel. Og da onklen døde i 1841, blev Michaelis også leder af hospitalet.

I 1846 udbrød der en dødelig epidemi af barselsfeber i den afdeling, han var chef for. Og da denne epidemi bredte sig til hans private praksis, fik han en dyb depression. Selv om Michaelis var en af de første, der forstod betydningen af principperne omkring ætiologien til barselsfeber, som Semmelweis havde publiceret, og selv om han som den eneste blandt kollegerne havde forsøgt at efterleve dem, døde hans kusine alligevel af puerperalfeber. Det berørte ham dybt, for han havde bistået hende, da hun fødte. Han følte sig personlig skyldig i hendes død, og det gjorde naturligvis ikke hans depression mindre.

Som følge af depressionen kastede Michaelis sig den 8. august 1848 ud foran et kørende tog og døde kun 50 år gammel.

Kilder:

1. Klinisk Ordbog. 16. udgave. København: Munksgaard Danmark 2004
2. Harold Speert. Obstetric & Gynecologic Milestones. New York & London: The Parthenon Publishing Group 2000
3. Kurt Semm & Monika Weichert von Hassel. Kiel University Hospital and Michaelis School of Mifery. Kiel 1985
4. Erik Andreasen. Bevægeapparatets anatomi. København: Gyldendal 1960

Løsning på Quiz nr. 2 i DSOG-bladet nr. 4, 2011

I 1871 beskrev John Braxton Hicks nogle svage kontraktioner i uterus. De kom til at bære hans navn.

Han havde opdaget, at man ved at lægge hånden på den gravide uterus og lade den blive der i nogen tid kan mærke, hvordan livmoderen gennem hele graviditeten trækker sig sammen med større eller mindre intervaller.

Hicks mente, at påvisningen af disse kontraktioner kunne være en hjælp, når man skulle stille graviditetsdiagnosen og anvendte selv påvisning af sammentrækningerne, når han skulle finde ud af, om en kvinde var gravid eller ej.

Han mente, at de uterine sammentrækninger havde til formål at øge blodcirkulationen i uterus og placenta. Mere populært kan man forklare kontraktioner med, at livmoderen »træner«, så den er »i form«, når fødslen går i gang.

På latin kaldes sammentrækningerne for labores praesagientes – til daglig blot for plukkeveer. De er til stede gennem hele graviditeten og kan blive særlig udtalte mod slutningen af svangerskabet. De optræder specielt hos primiparae og kan have varierende styrke.

John Braxton Hicks blev født den 23. februar 1823 i Rye i Sussex i England og læste medicin ved Guy=s Hospital i London. Allerede under studiet fik han mange priser og udmærkelser. Han fik lægeeksamen i 1851 og slog sig ned i Tottenham-distriktet i London, hvor han snart koncentrerede sig om fødselshjælp.

Efterhånden blev han en af de mest berømte fødselslæger i datidens London.

I 1859 fik han stilling som underviser i obstetrik ved Guy=s Hospital og senere også på Sct. Mary=s Hospital; i 1871 blev han præsident for Obstetrical Society of London.

Han trak sig tilbage i 1894 for at hellige sig sit otium og sine interesser for botanik og zoologi.

Braxton Hicks var meget flittig. Han skrev langt over hundrede artikler – ikke blot om medicinske emner, men også om andre, som interesserede ham.

Han døde den 28. august 1897 af følgerne efter en influenza.

Kilder:

1. Harold Speert. Obstetric & Gynecologic Milestones. New York & London: The Parthenon Publishing Group 2000
2. Thomas F. Baskett. On the Shoulders of Giants. London: RCOG Press 2008.
3. Torsten Sørensen. Personen bag navnet – John Braxton Hicks. www.dsog.dk

Torsten Sørensen

Medicinhistorisk Quiz

Quiz nr. 1

Dette syndrom blev beskrevet af en tyrkisk læge i 1937. Det består i udtalte tilfælde af recidiverende sår i mundhule og genitalia i forbindelse med conjunctivitis og iridocyclitis.

Hvilket syndrom? Hvilken læge, og hvornår levede han?

Quiz nr. 2

En operation for retroflekeret uterus beror på, at ligamentum teres på hver side trækkes gennem ligamanta lata og fikseres til bagsiden af uterus og hinanden. Metoden blev første gang beskrevet i 1901 af en læge, der var født i Canada.

Hvilken læge? Hvornår levede han? Hvilken anden læge modificerede metoden i 1903?

Løsninger kan senest den 23. oktober 2011 sendes til e-post-adressen torsten.soerensen@dadlnet.dk med angivelse af indsenderens navn og adresse af hensyn til fremsendelse af eventuel bogpræmie.

Torsten Sørensen

Fjortende afsnit af den Saxtorphske samlings historie

Om decapitationshager, hagetænger, stumpe og skarpe hager samt hindsprængere, navlesnorsrepositorier og fodtænger

Af Mogens Osler

I situationer med f.eks. en indkilet, forsømt skulderstilling, kunne en decapitation være den eneste udvej, hvis man levede i en tid, hvor kejsersnit med meget stor sandsynlighed ville medføre moderens død. Et sådant indgreb bestod i, at man afskar fosterets hoved fra kroppen.

Til decapitation benyttede man forskellige former for redskaber f.eks. decapitationshager, savkæder eller andre skærende instrumenter. Benyttede man en decapitationshage, blev denne anbragt omkring fosterets hals, hvorefter halsen blev trukket ned mod fødselsåbningen, således at halsen kunne skæres eller saves over nedefra.

Krop og hoved blev derefter fjernet hver for sig.

Decapitation af fosteret var et farligt indgreb for moderen, idet man under indgrebet, som oftest var meget vanskeligt at udføre, let kunne komme til at beskadige bækkenets væv og organer.

Som et eksempel på en decapitationshage kan nævnes Brauns decapitationshage fra 1800-tallet.

Den er formet som en ganske simpel krog

på enden af et skaft, der har et håndtag i den anden ende.

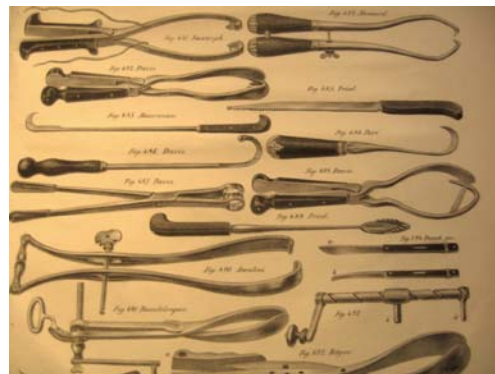
Figur 1.

Efter decapitationen blev det afskårne hoved fjernet ved hjælp af en hagetang, der er formet som en almindelig tang, men har indadvendte modhager, der kan gribe fat i det afskårne fosterhoved og trække det ned gennem fødselsvejen. I Figur 2 ses Mesnards hagetang (Rouen 1741).

Figur 2.

I den Saxtorphske samling findes et stort antal forskellige hager og hagetænger, blandt andre

Figur 3.

Saxtorphs hagetang (København ca. 1800). Hagerne i Saxtorphs hagetang kan bevæges med et snoretræk, der fra hagerne går ned gennem en fure i brancherne. Ses i øverste venstre hjørne på Figur 3.

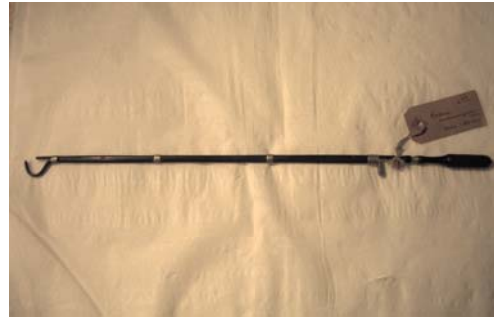

Figur 4.

Der findes tre eksempler på gamle hinde-sprængere i den Saxtorphske samling, hvoraf de to er formet som fingerbistourier, der sættes på pegefingern, som derefter udfører hinde-sprængningen. I Frieds hinde-sprænger (Strassburg) ligger nålen inde i en skede. Nå-lens spids kommer 1,5 cm frem af skeden, når man trykker på en knop på enden af håndta-get. Der var en betydelig risiko for læsion af forliggende fosterdel ved benyttelsen af dette instrument.

Der findes også tre eksempler på navlesnors repositorer i den Saxtorphske samling. F.eks. Schoellers navlesnorsrepositorium (Berlin 1811-83). Består af to fiskebensstave, hvoraf den ene har en krog i enden. Når den lige stav trækkes lidt tilbage, kan navlesnoren fanges i krogen, låses inde her og reponeres. Repositoret kan fjernes straks eller forblive liggende midlertidigt i uterus (Figur 5).

Der findes ligeledes tre eksemplarer af fod-tænger i den Saxtorphske samling. Som ek-

Figur 5.

sempel kan beskrives Nevermans tang. Den består af to brancher forbundet med en chan-niere; begge brancher ender i en ring, der er stor nok til at en fod kan passere igennem. På den længste branches ring findes to runde ha-ger, der er beregnet til at optage slyngen af en silkenor, som viklet i en lang slynge om bran-cherne, ender om en »bærepind«, således, at man kan trække i snoren (mangler).

Figur 6.

Kilder

1. Busch, D.H.W.: Die Theoretische und Practische Geburtskunde. Hierzu ein Atlas. Kücker und Püschler. Berlin 1838.
2. Ingerslev, Mogens: Katalog over samlingerne i Museum Saxtorphianum 1950.
3. Osler, Mogens: Fødselshjælpens historie. FADLs Forlag. København 2002.

Kongresspresidentet Knut Hordnes

Interview, bringes sideløbende i alle de nordiske blade

Vi intervjuer: kongresspresidenten NFOG Bergen 2012

Han er innfødt bergenser, elsker den ville, vestnorske natur og er ikke redd for utfordringer. Når han ikke er opptatt med fag, kan han observeres på sykkel, på joggetur eller aller helst padlende i kajakk i Bergens vakre skjærgård. Knut Hordnes (51), president for NFOG kongressen i Bergen i 2012, har en allsidig erfaringsbakgrunn. Han er utdannet cand. med fra Universitetet i Trondheim 1986, spes. i Gynekologi og obstetikk i 1997, dr.med. ved Universitetet i Bergen i 1998. Sin kliniske erfaring har han for det meste fra Kvinneklinikken, Haukeland Universitetssykehus, samt fra noen geografiske ytterpunkter, nemlig fra Hammerfest nord i Norge og fra Saudi Arabia. Knut vil

gjærne være generalist i faget, men i de siste 10 år har det daglige arbeid vært innen generell og helst operativ gynekologi samt assistert befruktning. I tillegg har han gjennom en rekke år vært engasjert i Norsk gynekologisk forening (NGF) og NFOG. I NGF har han vært vitenskapelig sekretær, er for tiden nestleder og stiller til valg som leder for foreningen på kommende årsmøte. I NFOG har han sittet i vitenskapelig komité fra 2006, og har vært med på forberedelsene til NFOG kongressene i Gøteborg, Reykjavik og senest i København i fjor.

Den 38. NFOG-kongressen avholdes i Bergen 16.-19. juni 2012. Hva var det som gjorde at du hadde lyst å påta deg jobben som kongresspresident? It's a dirty job and somebody's got to do it...? Utgangspunktet hadde vel ikke så mye med lyst å gjøre, men med tilfeldigheter: det var Norge og Bergen sin tur, og som bergenser med flere års bakgrunn i NFOG ble jeg forespur.

Jeg var bevisst at det var et stort ansvar og mye arbeid, men takket ja til denne utfordringen. Gjennom årene har jeg vært med på mange kongresser og sett styrker og svakheter – og nå er det være spennende å prøve å få til noe bra selv.

Dette er et stort arrangement. Hvorfor falt valget på Bergen som kongresssted?

Bergen er et fantastisk bra sted for en kongress som dette. Byen har alt som forventes med et godt kongressenter, nemlig Grieghallen, god hotellkapasitet og bra kommunikasjon – og ikke minst et svært oppegående fagmiljø. I tillegg er Bergen en veldig hyggelig by å reise til: en flott by med sitt historiske senter beliggende mellom de syv fjell.

Du er sterkt opptatt av faget og fagutvikling.

Hvilke utfordringer har du møtt i forbindelse med utarbeidingen av kongressens faglige program?

Det er mange avveininger; skal man ha det nye og eksperimentelle for den spesielt interesserte, eller skal det være oversiktsforedrag og oppdatering på ulike felt som flertallet har bruk for. Utfordringen for generelle kongresser, er å favne interessen til mange og ikke bli kjedelig enten ved å være altfor generell, eller på den annen side ved å gå ned i for mye detaljer som hører hjemme på spesialiserte kongresser. Og; i hvor stor grad skal vår lokale profil få dominere? Ved en del andre kongresser er det moderorganisasjonens vitenskapelige komité som legger programmet, mens i NFOG er dette ansvaret delegert til lokal komité. Dette gir oss større ansvar, men også mulighet til å sette lokalt særpreg. Samtidig bør det være en rimelig fordeling av foredragsholdere mellom de ulike nordiske land. Det er mange hensyn å ta – og jeg er veldig fornøyd med utkastet som er på gang! (Se sec ann neste nummer –red. anm)

Hvordan vil du utnytte muligheten til å sette et lokalt preg på kongressen?

Bergen har en tradisjon og et aktivt forskningsmiljø, særlig innen obstetrikk. Mange

kjenner Løvset og hans tang, og hans håndgrep for å forløse seteleie. God kompetanse på vaginal forløsning gir godt utkomme for mor og barn, med lav sectio rate. Vi gjør et slag for dette både i workshops og i programmet. Vi har et aktivt miljø også innen endometriecancer. Bergen har også stor kompetanse på internasjonal helse – det vil bli sesjoner i global helse og kongressen vil bli åpnet av FIGO-president Gamal Serour. Lokalt og globalt altså, men bredden i faget vil bli ivaretatt: her vil bli assistert befruktning, epigenetikk, bekkenbunnen, fistler, ALSO i Afrika, vekstretardasjon, mental helse i svangerskapet, abort bare for å nevne noe – det blir et bra program.

Er den lokale komité representativ for faget?

Vi har forsøkt – komiteen er sammensatt av personer med bakgrunn fra forskning og klinikk innen ulike deler av faget, privatpraktiserende gynekolog og utdanningskandidat. Vi forsøker å representere de ulike deler av faget i og balansere det hele.

Sosialt, hva finner dere på?

Get-together nær det kjente fisketorget og Bryggen, Speakers Dinner på Fløyen som er et av byens fjell, og Gala Dinner i Grieghallen. Mer kan jeg ikke røpe enda.

Det avholdes mange konkurrerende kongresser innenfor gynekologi og obstetrikk. Hvorfor skal man velge å dra på NFOG-kongressen?

De nordiske land har en felles identitet. Vårt befolkningsgrunnlag er ganske likt. Vår kultur, vårt helsevesen forskningsinstitusjoner og registre har store likheter. Erfaringer som formidles på kongressen kan derfor ha større overføringsverdi enn man kan finne ved andre internasjonale kongresser. Nordisk samarbeid og nettverk er særlig nyttig, og NFOG har bidratt mye til dette. Derfor har man stort faglig og sosialt utbytte av å reise på NFOG-kongress. I 2012 er det, i all beskjedenhet, et opplagt og avgjørende argument i tillegg: fordi den er i Bergen.

DSOG - INFORMATION

DSOGs novembermøde

25.-26. november 2011 på Nationalmuseet i København og Domus Medica

Arrangeret af DSOG, FYGO og DSOG's Efteruddannelsesudvalg.

DSOG's efteruddannelsesudvalg byder med glæde velkommen til årets Novembermøde på Nationalmuseet i København.

Fredagens tema handler bl.a. om SSRI og Graviditet samt Cancer og Hormoner, hvor vi 'kommer hele vejen rundt' både i relation til gynækologiske- og mammacancer. Lørdagens tema er Kirurgisk træning arrangeret ved FYGO.

I forbindelse med mødet afholdes også middag og fest i Domus Medica fredag aften, og som traditionen byder, vil der under middagen være en særlig indbudt festtaler der underholder.

Vi kan med stolthed præsentere et spændende, alsidigt program med mange kapaciteter fra både ind- og udland.

Program

Fredag 25. november

SSRI og Graviditet & Cancer og Hormoner	
11.30-12.00	Registrering-udstilling-sandwich
12.00-12.05	Velkomst ved EFU's formand, Ali Shokouh-Amiri, 1.reserve-læge, Sønderborg
12.05-12.50	SSRI og graviditet, Poul Videbech, Professor, Center for Psykiatrisk Forskning

12.50-13.20	Udstilling og kaffe
13.25-14.10	SSRI og graviditet, Ebba Holm Hansen, Professor, Institut for Farmakologi og Farmakoterapi, København
14.10-15.00	Paneldebat SSRI
15.00-15.30	Udstilling og kaffe
15.30-15.50	Hormon behandling efter ovarie cancer, Lian Ulrich, Overlæge, Rigshospital
15.50-16:00	Hormon behandling efter endometrie og cervix cancer Eva Glud Overlæge, Hillerød
16:00-16:30	Mammacancer og lokal hormonbehandling, Søren Cold, Overlæge, Odense
16:00-17:00	Paneldebat cancer og hormoner
19.00	Middag og fest i Domus Medica

Lørdag 26. november

Kirurgisk Træning	
09.30-10.00	Kaffe og brød
10.00-10.05	Velkomst ved formand for FYGO, Marie Storkholm, Horsens
10.05-10.20	»Personlig feedback i virtual reality simulation« – er det overhovedet nødvendigt? Jeanet Østergaard, PhD-studerende, gynækologisk afd Rigshospitalet
10.20-10.45	Systematisk Implementering af nye kirurgiske metoder, Annette Settnes, Overlæge, Hillerød
10:45-11:05	Kirurgisk certificering – Dokumenti eller (ud)Dannelse, Christian Ribbjerg, 1. Reserve-læge, PhD, Rigshospitalet
11:05-11:35	Pause
11:35-11:50	Video: optimering af udd. potentialet ved sectio, Lene Grønbeck, Afdelingslæge, Obstetrisk afd Rigshospitalet
11:50-12:35	Supervisorens perspektiv – Operating from the Other Side

of the Table!, Dr. Carol-Anne Moulton, Assistant Professor, Toronto

12.35-12.45 Kåring af vinderen af FYGO's konkurrence »Giv kniven videre«
CME: Mødet er af DSOG's efteruddannelsesudvalg godkendt til 6 CME point.

Mødegebyr

600,- kr. for deltagelse i mødet incl. Kaffe, sandwich og brunch.

500,- kr. pr person for deltagelse i middag og fest på Domus Medica.

1.000,- kr. for deltagelse i både mødet og middagen.

Tilmelding

Tilmeldings- og betalingsfrist er fredag den 11. november 2011.

Tilmelding til både møde og middag sker via e-mail til Kristina Renault, krenault@dadl-net.dk, med oplysning om, hvilket dele af programmet man ønsker at deltage i.

Endvidere anføres navn, titel, arbejdsadresse og evt. navn på ledsager ved festen.

Betaling: Samtidig overføres relevant beløb til DSOG's konto i Nordea Struer: 9617-6877674213.

Tilmeldingen er først gældende, når beløbet er indsat og der gøres opmærksom på at deltagerantallet i Domus Medica er begrænset.

Seniore medlemmer af DSOG kan deltage gratis i mødet, men opfordres i at tilmelde sig efter samme regler, med tydelig angivelse at »seniort medlem« af hensyn til navneskilt, forplejning. Hvis man ikke har adgang til internet/e-mail, kan man tilmelde sig ved at sende post til: Kristina Renault, Fodbygårdsvej 4, 4700 Næstved.

Der gøres opmærksom på, at Domus Medica er blevet røgfri.

På Efteruddannelsesudvalgets vegne

Ali Shokouh-Amiri

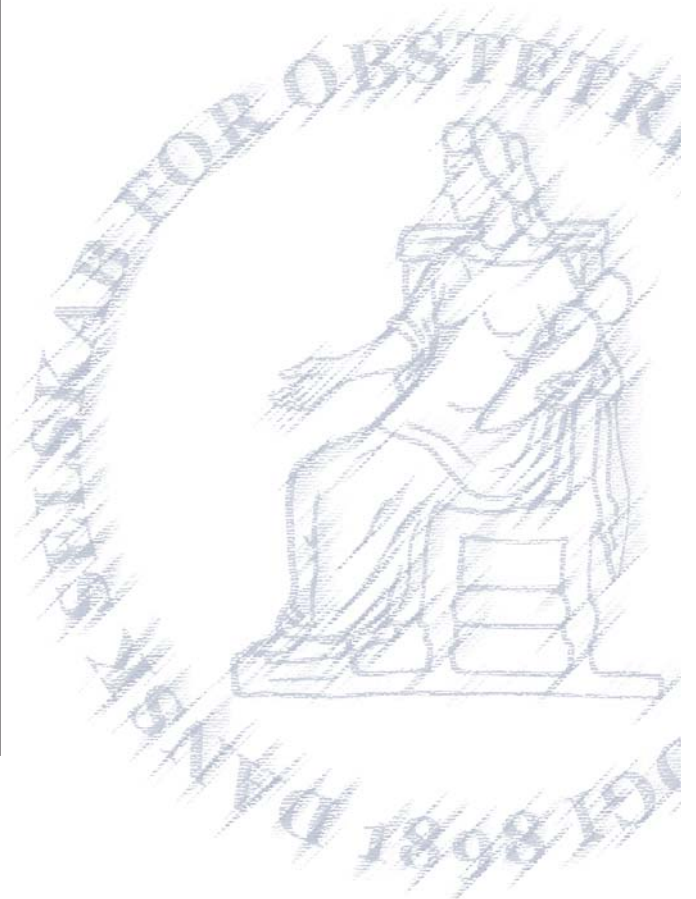
Information fra EXPU-udvalget

Ny EXPU-kandidat

Pernille Ravn har med succes gennemført et EXPU program i Gynækologisk Endokrinologi Hun ønskes et stort tillykke.

På EXPU udvalgets vegne

Niels Ulbjerg

Nyt fra DFKO

Det er en udfordrende tid vi lever i, med den nye overenskomst, der starter den 1. oktober og løber de næste 3 år. Begrænsningen i den samlede omsætning giver en del udfordringer for DFKO's bestyrelse sammen med FAPS's ditto. Vi kan se at der allerede i de første måneder af 2011 er sket en udvikling i omsætningen, som ligger langt over den fastsatte grænse på 1%. Det vil betyde, at når vi nu er startet på overenskomstperioden, skal der reduceres i den daglige produktion. Med andre ord:

Selv om der er patienter på ventelisten, skal der reduceres i antallet af konsultationer. De der har aftaler med forsikringsselskaberne vil kunne fylde tiden ud med disse patienter. Andre må holde fri.

Det er vigtigt at alle holder sig for øje, at omsætningstallene vil blive overvåget af DFKO og FAPS – og der vil blive meldt tilbage om udviklingen i tide – så de berørte kan nå at rette ind – inden en overskridelse af rammen, kommer til at resultere i mindre betaling pr. ydelse.

I forbindelse med ændringen af reglerne for behandling af infertile patienter – er der lavet et såkaldt økonomiprotokollat på ydelsen »sædpræparation i diagnostisk øjemed«. Dette betyder at der fra regionerne bliver holdt øje med at ydelsen bruges mindre end tidligere – man forventer en mindreforbrug på 85% i forhold til tidligere år. Hvis ikke tallene for forbruget af ydelsen svarer til det forventede reduceres ydelsesbetalingen. Når der er perioder med et økonomiprotokollat på en ydelse, er det vigtigt, at alle udviser en smule tilbageholdenhed, for ikke at komme i en situation – hvor ydeshonoraret skal reduceres. Det kræver altså at det glemte fremmedord »solidaritet« kommer frem på bordet igen! Det er der desværre nogen, der ikke har indset fra starten – hvilket betyder et »overforbrug« de første måneder – der formentlig giver reduce-

ret honorar fremover. Det er vel ikke smart? ... eller hva'?

Vi må som gruppe indse de vilkår vi arbejder under. Hvis der ikke kan etableres en form for solidaritet, i forbindelse med disse overenskomst- og lovmæssige ændringer, vil vores reelle indtægt falde! Vi vil behandle flere patienter for samme pose penge – er det det vi vil?

Flemming Sørensen

Formand for DFKO

Kære FYGO medlemmer

DSOG's efterårsmøde nærmer sig og FYGO har planlagt lørdagsprogrammet med fokus på kirurgisk oplæring, vedligeholdelse og udvikling af operative kompetencer.

Se det spændende program her i bladet og på DSOG's hjemmeside. Derudover er der planlagt fest i Domus Medica, vi håber at se mange af vores medlemmer til både det faglige og mere festlige program – sidste år var en stor succes ...

Databehandlingen af DSOG's speciallægeprognoseundersøgelse er afsluttet og vi har givet høringssvar til sundhedsstyrelsen omkring dimensionering af speciallægeuddannelsen 2013-17.

Ud fra de data vi har indsamlet, er der kun basis for begrænsede ændringer i antallet af uddannelsesstillingerne i den nærmeste år-række.

DSOG anbefaler, at man i uddannelsesregion Syd og Øst fastholder det nuværende antal uddannelsesstillinger og at man i Nord reducere fra 12 til 10 årlige forløb. Generelt viser det sig, at speciallægekohorten indenfor de sidste 10 år er blevet væsentlige ældre, der er nu på landsplan 46,3% af speciallægerne der er over 55 år – med den regionale forskel, at Region Øst er signifikant ældre.

Dette er baggrunden for at opretholde den nuværende mængde uddannelsesstillinger i Øst, da en større andel af speciallægerne må forventes at alderspensioneres indenfor de kommende år. Vi vil på vores FYGO-kursistkursus i efteråret gennemgå prognosen i detaljer.

Vi afholder i november det først FYGO-kursus udelukkende rettet med hoveduddannelseslæger, se nærmere på hjemmesiden. Emnet er »Speciallæge og hvad så?« Vi håber, at skabe et forum med inspirerede oplæg og god tid til diskussion, samt mulighed for at mødes med hoveduddannelseskollegaerne på tværs af holdene.

Med ønsket om et lærerigt efterår.
På bestyrelsens vegne

Marie Storkholm

Formand for FYGO

FYGO kursus: Onkologisk Gynækologi

10. oktober
Rigshospitalet, lokale oplyses senere

Målgruppe: Prækursister og yngre kursister.

Programmet

Kurset kommer til at dække både den gynækologiske og den onkologiske side af de gynækologiske cancer sygdomme vi hyppigst ser.

Programmet vil cirka se ud som følger

17.00-17.45	Gynækologisk behandling af cervix cancer. (incl symptomer, diagnostik, henvisning osv)
17.50-18.35	Onkologisk behandling, opfølgning og recidiv.
18.35-19.10	Spisepause
19.10-19.55	Gynækologisk behandling af corpus og ovarie cancer (incl symptomer, diagnostik og henvisning)
20.05 -20.50	Onkologisk behandling, opfølgning og recidiv af corpus og ovarie cancer
20.50-21.00	Afslutning og evaluering

Undervisere: Professor Claus Høgdall, Gynækologisk afd., Rigshospitalet og Overlæge Thomas Broe, Onkologisk afd., Herlev Hospital

Pris: 200 kr, for medlemmer.
af FYGO, 500 kr. for ikke-

medlemmer. Aftensmad og forfriskninger er inkluderet i prisen.

Tilmelding og kursusleder: Der sendes en e-mail med oplysninger om navn, arbejdssted og nuværende stilling til Carsten Fagö-Olsen på e-mailadressen carstenlo@gmail.com og kursusgebyret indbetales samtidig på Reg 6771 Konto 6848385 med teksten FYGO kursus, samt tydelig angivelse af navn.

Tilmelding og indbetaling: Senest 15.9 2011.

Der er plads til ca. 25 deltagere og pladserne fordeles efter først-til-mølle-princippet når indbetaling er modtaget. Efterfølgende tilmeldte kan komme på venteliste mhp. evt. afbud.

Vi glæder os til at se jer!

Carsten Fagö-Olsen og Trine Lunde Perin.

Arrangører fra FYGO Kursusudvalg Øst.

FYGO kursus: Præmenopausal Blødning

14. November 2011
Odense Universitetshospital

Indhold

En klinisk- praktisk gennemgang af blødningsforstyrrelser, med fokus på benign ætiologi – og hermed primært de præmenopausale blødningsforstyrrelser. Omfatter udredning, diagnostik og behandling heraf i eksempelvis et gynækologisk ambulatorium, bl.a. lab screening, UL diagnostik og evt diagnostiske indgreb som pipelle, vandskanning, hysteroskopi.

Målgruppe: Prækursister og yngre kursister.

Deltagere: Max 25 deltagere.

Program

Der tages forbehold for små justeringer i programmet

16.30-17.00	Præsentation, klassifikation af blødningsforstyrrelser
17.00-17.30	Udredning, diagnostik og behandling af blødningforstyrrelser ved menarchen og den fertile alder (juvenil meno-/metrorragi, anovulation, PCOS)
17.30-18.00	Udredning og diagnostik af blødningsforstyrrelser i den klimakterielle/perimenopausale periode
18.00-18.45	Pause og let anretning
18.45-20.00	Praktiske cases, øvelser på fantom (GU med vandskanning, demonstration af hysteroskopi udstyr)
20.00-20.15	Kort pause
20.15-20.45	Opsamling og evaluering.

Undervisere

Overlæge, Dr. Med Pernille Ravn, Gynækologisk obstetrisk afd., Odense Universitets-

hospital. Overlæge, Dr. Med, Kresten Rubæk Pedersen, Gynækologisk obstetrisk afd, Odense Universitetshospital.

Sted: Odense Universitetshospital, gynækologisk konference rum. Bygning 55, stueetagen, (lokale nr. 040-00-090).

Tilmelding og kursusledelse: Tovholder: Louise Brygger, lousebrygger@hotmail.com

Tilmelding efter »først til mølle principet«, på ovenstående mailadresse. Kursusplads fås efter registreret indbetalt kursusgebyr, til følgende konto: Reg. Nr. 6771 , konto nr. 6885574. Husk at anføre navn ved indbetalingen.

Sidste indbetalingsfrist: den 7.11.2011.

Deltagergebyr: 200 kr for FYGO medlemmer, 500 kr. for ikke-medlemmer.

FYGO Kursistkursus: Speciallæge – og hvad så?

16. november 2011
Hotel Nyborg Strand

09.30-17.30 Eftermiddagskursus

Udskydes til forår 2012

Gruppe: Hoveduddannelseslæger i gyn-obs.

Deltagere: Max. 40 deltagere.

Tilmelding: Først-til-mølle. Tilmeldingen er først gældende, når kursusgebyret er indbetalt.

Pris: 800 kr. eksklusiv middag, 1.000 kr. inkl. middag.

Program

Oplæg om forskellige alternative karrieremuligheder indenfor gynækologi og obstetrik, DSOG's speciallægerprognose 2011 og profilering. Der vil være vekslen mellem oplæg og gruppediskussioner.

Deltag i et kursus målrettet kommende speciallæger i gynækologi og obstetrik, få overblik over den nye speciallægeprognose indenfor vores speciale, få inspiration til karriereplanlægning og profilering.

Endeligt program forligger snarest – hold øje på hjemmesiden www.fygo.dk

Lægeforeningens Forlag
Postboks 2707
2100 København Ø

Retuneret ved varig adresseændring

Adressemærkaten er udskrivet
fra Lægeforeningens edb-register.
Adresseændringer m.v. bedes
meddelt til Lægeforeningen,
Medlemsregistreringen,
Kristianiagade 12,
2100 København Ø.

